

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΜΑΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ

«Η ιστορία μπορεί να συνεισφέρει στην μεγαλύτερη κατανόηση, ανοχή και εμπιστοσύνη μεταξύ των ατόμων και μεταξύ των λαών της Ευρώπης ή μπορεί να γίνει μια δύναμη διαίρεσης, βίας και μισαλλοδοξίας. Συνεπώς, η διδασκαλία της ιστορίας μπορεί να αποτελέσει εργαλείο υποστήριξης της ειρήνης και της συμφιλίωσης στις περιοχές που γίνονται ή έχουν γίνει συγκρούσεις καθώς και ανοχής και κατανόησης όταν ασχολείται με φαινόμενα όπως η αποδημία, η μετανάστευση και η αλλαγή των δημογραφικών δεδομένων». Σύσταση 1880 (2009) σχετικά με τη διδασκαλία της ιστορίας σε περιοχές που γίνονται ή έχουν γίνει συγκρούσεις της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Το βιβλίο *Καλλιέργεια πνεύματος συνεργασίας* είναι ένα ηλεκτρονικό διαδραστικό βιβλίο το οποίο περιέχει συνδέσμους που παραπέμπουν σε εξωτερικές πηγές. Προορίζεται για την εκπαίδευση καθηγητών και είναι κατάλληλο για κάθε τύπο επιμόρφωσης: εισαγωγική, παράλληλη, συνεχής ή ακόμη επανεκπαίδευση. Η εν λόγω έκδοση έχει σχεδιαστεί για να διευκολύνει την αυτοδιδασκαλία, μπορεί όμως εξίσου να χρησιμοποιηθεί από ομάδα φοιτητών-εκπαιδευτικών που σπουδάζουν μαζί. Οι επιβλέποντες καθηγητές και οι σύμβουλοι των ασκούμενων αναμένεται ότι θα συμμετέχουν στην παρακολούθηση της προόδου των φοιτητών και στην κατανόηση των θεμάτων που παρουσιάζει το υλικό και ότι θα προτείνουν περαιτέρω εργασίες.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ 2012-2016

Το βιβλίο *Καλλιέργεια πνεύματος συνεργασίας* είναι το αποτέλεσμα του διμερούς προγράμματος διδασκαλίας της ιστορίας στην Κύπρο του Συμβουλίου της Ευρώπης. Ο κύριος εταίρος του Συμβουλίου σε αυτό το πρόγραμμα ήταν ο Όμιλος Ιστορικού Διαλόγου και Έρευνας (ΟΙΔΕ), μια μοναδική μη κυβερνητική οργάνωση η οποία συγκεντρώνει εκπαιδευτικούς που διδάσκουν ιστορία από όλες τις κοινότητες εκατέρωθεν της διαχωριστικής γραμμής.

■ Το πρόγραμμα ήταν πολυετές και περιλάμβανε:

- ▶ **1^ο στάδιο:** 2004-2010: Καθιέρωση της βάσης συνεργασίας και συμφιλίωσης μέσω σεμιναρίων επιμόρφωσης εκπαιδευτικών. Στο πέρας αυτού του σταδίου εκδόθηκε το ακόλουθο διδακτικό και μαθησιακό υλικό με βάση τις ανάγκες των Κύπριων εκπαιδευτικών:
  - Πολυπρισματική θεώρηση στη διδασκαλία και εκμάθηση της ιστορίας, Λευκωσία, 2004.
  - Η χρήση πηγών στη διδασκαλία και εκμάθηση της ιστορίας (Τόμοι 1 και 2), Λευκωσία 2005.
  - Μια ματιά στο παρελθόν μας, Στρασβούργο 2011.
- ▶ **2^ο στάδιο:** 2011-2012: Διάδοση του διδακτικού και μαθησιακού υλικού, καθώς και των ιδεών και των εννοιών στις οποίες αυτό στηρίζεται. Το αποτέλεσμα ήταν μια ενεργή συνεργασία σε όλη την Κύπρο με τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών και των μαθητών από όλες τις κοινότητες.
- ▶ **3^ο στάδιο:** 2012-2016: Συνέχιση του προγράμματος επιμόρφωσης στο οποίο προβλέπεται συνεργασία και ανταλλαγές, σε διεθνές επίπεδο, μεταξύ Κυπρίων εκπαιδευτικών και Ευρωπαίων ομολόγων. Το αποτέλεσμα είναι η εκπόνηση των επιμορφωτικών ενοτήτων για καθηγητές οι οποίες δημοσιεύονται υπό τον τίτλο: *Καλλιέργεια πνεύματος συνεργασίας μέσω της διδασκαλίας και της εκμάθησης της ιστορίας.*

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

■ Το ηλεκτρονικό βιβλίο *Καλλιέργεια πνεύματος συνεργασίας μέσω της διδασκαλίας και της εκμάθησης της ιστορίας* αποτελεί τον καρπό μιας σειράς σεμιναρίων που διοργανώθηκαν στην Κύπρο υπό την αιγίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης και με την ενεργό συμμετοχή του Ομίλου Ιστορικού Διαλόγου και Έρευνας. Οι κύριοι τομείς επαγγελματικής ανέλιξης των εκπαιδευτικών παρουσιάζονται σε επτά επιμορφωτικές ενότητες. Κάθε ενότητα περιλαμβάνει ένα θεωρητικό μέρος («Διερεύνηση των ιδεών») και ένα πρακτικό μέρος («Εφαρμογή των ιδεών»). Το δεύτερο μέρος περιέχει σχέδια μαθημάτων και προτάσεις σχετικά με διδακτικές ακολουθίες. Το εργαλείο αυτό συνδέεται με τις απαιτήσεις της εν εξελίξει εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης στην Κύπρο, θέτει όμως μια ευρύτερη προοπτική και παρουσιάζει σειρά προσεγγίσεων που θα μπορούσαν να φανούν χρήσιμες στους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν ιστορία από άλλα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης.

■ Στόχοι του προγράμματος είναι:

- ▶ ευαισθητοποίηση όσον αφορά τη διδασκαλία και την εκμάθηση της ιστορίας με τη πολυσύνθετη μορφή της στο πλαίσιο της πολιτιστικής πολυμορφίας και της παγκοσμιοποίησης, με βάση την πολυπρισματική θεώρηση, με σκοπό την εξάλειψη των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων και την ενίσχυση των διαδικασιών συμφιλίωσης όπως ορίζεται στη **Σύσταση (2011)6 σχετικά με τον διαπολιτισμικό διάλογο και την εικόνα του άλλου στη διδασκαλία της ιστορίας**, η οποία εγκρίθηκε από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης το 2011.
- ▶ παροχή βοήθειας προς τους νέους Κύπριους να αναπτύξουν, μέσω της διδασκαλίας και της εκμάθησης της ιστορίας, δεξιότητες και τρόπους συμπεριφοράς που θα τους επιτρέπουν να συμβιώνουν με πνεύμα συνεργασίας, ήτοι, μεταξύ άλλων, ευρύτητα πνεύματος, ενσυναίσθηση, συναισθηματική νοημοσύνη, αμοιβαίο σεβασμό, ενεργή ακρόαση και αυτοέκφραση.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

■ Παρουσιάζεται μια σύντομη μελέτη όπου εξετάζονται οι έννοιες του πολιτισμού και της συνεργασίας. Στη συνέχεια ακολουθούν επτά επιμέρους επιμορφωτικές ενότητες, καθεμία εκ των οποίων πραγματεύεται μια βασική πτυχή της καλλιέργειας πνεύματος συνεργασίας. Οι επιμορφωτικές ενότητες είναι οι ακόλουθες:

- ▶ **1** Η διαφοροποίηση πρέπει να είναι συνώνυμο του διαφορετικού;
- ▶ **2** Καλλιέργεια της ενσυναίσθησης ως ιστορικής δεξιότητας
- ▶ **3** Φύλο και συμμετοχή χωρίς αποκλεισμούς
- ▶ **4** Αντιμετώπιση των στερεοτύπων
- ▶ **5** Συνύπαρξη κοινωνιών
- ▶ **6** Αξιοποίηση της λογοτεχνίας, της τέχνης και του κινηματογράφου στην κατανόηση της ιστορίας
- ▶ **7** Η διδασκαλία της ιστορίας στην ψηφιακή εποχή

■ Καθώς η έκδοση αυτή προορίζεται κυρίως για την αυτοδιδασκαλία, σε κάποια σημεία ο αναγνώστης καλείται να διακόψει την ανάγνωση και να εξετάσει ορισμένες ερωτήσεις. Στο πρώτο μέρος κάθε επιμορφωτικής ενότητας οι ερωτήσεις αυτές παρουσιάζονται σε πλαίσιο με τίτλο «Σημεία προς εξέταση»· στο δεύτερο μέρος, το αντίστοιχο πλαίσιο φέρει τον τίτλο «Εργασία με τους φοιτητές».

■ Το κείμενο είναι ποικίλο: αφηγήσεις, παραθέματα, απομαγνητοφωνήσεις συνεντεύξεων, πίνακες, διαγράμματα, φωτογραφίες και άλλο οπτικό υλικό, πλαίσια με ερωτήσεις, σχέδια μαθήματος και φύλλα εργασίας.

■ Τα φύλλα εργασίας και άλλο σχετικό με τα μαθήματα υλικό είναι διαθέσιμα σε ξεχωριστές σελίδες του ηλεκτρονικού βιβλίου για να μπορούν οι καθηγητές να τις εκτυπώνουν και να τις χρησιμοποιούν στην τάξη.

ΠΝΕΥΜΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΩΝ

■ Η διδασκαλία της ιστορίας μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στις διαδικασίες συμφιλίωσης, εδραίωσης της εμπιστοσύνης και εκμάθησης ή εκ νέου εκμάθησης της συνύπαρξης. Ένας από τους τρόπους για την επίτευξη του σκοπού αυτού είναι να βοηθηθούν οι νέοι προκειμένου να είναι σε θέση να εντοπίζουν τι μπορεί να έχουν αναπτύξει ή κληρονομήσει από κοινού οι διαφορετικές κοινότητες. Η διδασκαλία της ιστορίας η οποία αποσκοπεί στην προαγωγή της συνεργασίας και της ενότητας θα πρέπει να αναγνωρίζει πόσο πολυσύνθετη είναι η διαδικασία κατανόησης του παρελθόντος, να αποφεύγει την απεικόνιση του «άλλου» ως πραγματικού ή εν δυνάμει εχθρού και να θέτει υπό αμφισβήτηση τις προκαταλήψεις και τα στερεότυπα. Είναι σημαντικό να γίνει κατανοητό τι σημαίνει πολιτιστική διαφορά και πολυμορφία και πώς οι πολιτισμοί αλληλοσυνδέονται, αλληλεπικαλύπτονται και αποκλίνουν διαχρονικά. Η ικανότητα έναρξης διαλόγου μεταξύ των πολιτισμών είναι βασικό στοιχείο για την πολυπρισματική θεώρηση γεγονότων και θεμάτων. Αυτές είναι ορισμένες από τις αρχές στις οποίες στηρίζεται αυτό το ηλεκτρονικό βιβλίο.

■ Στη *Διακήρυξη των Αρχών της Διεθνούς Πολιτιστικής Συνεργασίας (1966) που ενέκρινε η UNESCO* αναφέρεται ότι «η πολιτιστική συνεργασία είναι δικαίωμα και καθήκον όλων των λαών και όλων των εθνών, οι οποίοι θα πρέπει να μοιράζονται μεταξύ τους τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους».

■ Κατά την Τρίτη Σύνοδο Κορυφής των Αρχηγών Κρατών και Κυβερνήσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης (2005) ο διαπολιτισμικός διάλογος (συμπεριλαμβανομένης της θρησκευτικής του διάστασης) προσδιορίστηκε ως μέσο για την προαγωγή της συνειδητοποίησης, της κατανόησης, της συμφιλίωσης και της ανοχής, καθώς και για την αποφυγή συγκρούσεων και τη διασφάλιση της ενσωμάτωσης και της συνοχής της κοινωνίας. Το σημείο αυτό εξειδικεύτηκε στη Διακήρυξη του Φάρο σχετικά με τη *Στρατηγική του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Ανάπτυξη του Διαπολιτισμικού Διαλόγου*.

■ Οι ιδέες και οι προσεγγίσεις αυτού του ηλεκτρονικού βιβλίου συνδέονται άμεσα με το εν εξελίξει διακυβερνητικό πρόγραμμα του Συμβουλίου της Ευρώπης με τίτλο *Η Εκπαίδευση στην υπηρεσία της πολυμορφίας και της δημοκρατίας: διδασκαλία της ιστορίας στη σύγχρονη Ευρώπη*.

Το ηλεκτρονικό διαδραστικό βιβλίο είναι
διαθέσιμο στην ακόλουθη διεύθυνση:

<http://www.coe.int/culture-of-cooperation>

www.coe.int

Το Συμβούλιο της Ευρώπης είναι ο επιφανέστερος οργανισμός προάσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της ευρωπαϊκής ηπείρου. Περιλαμβάνει 47 κράτη μέλη, 28 από τα οποία είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όλα τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης έχουν υπογράψει την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ένα σύμφωνο που έχει σχεδιαστεί για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων επιβλέπει την εφαρμογή της Σύμβασης στα κράτη μέλη.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE